

УДК 517.5

Анатолій Сердюк¹ (Інститут математики НАН України)

Сорич Віктор (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка)

Ніна Сорич (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка)

Найкраще наближення тригонометричними поліномами класів згорток, породжених деякими лінійними комбінаціями періодичних ядер

Для довільних нетривіальних лінійних комбінацій скінченного числа ядер Пуассона $P_{q_i, \beta}(t) = \sum_{k=0}^{\infty} q_i^k \cos(kt - \frac{\beta\pi}{2})$, $\beta \in \mathbb{R}$, $q_i \in (0, 1)$, встановлено виконання умови Надя N_n^* для всіх номерів n , починаючи з деякого номера n_0 . Також для будь-якого $n \in \mathbb{N}$ доведено існування лінійних комбінацій m ($m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$) ядер Бернуллі $D_{r_i}(t) = (-1)^{\frac{r_i-1}{2}} \frac{\sin kt}{k^{r_i}}$, $r_i = 2l_i - 1$, $l_i \in \mathbb{N}$, де $r_i \neq r_j$ при $i \neq j$, та лінійних комбінацій m спряжених ядер Пуассона $P_{q_i, 1}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} q_i^k \sin kt$, $q_i \in (0, 1)$, де $q_i \neq q_j$ при $i \neq j$, таких, що задовольняють умову Нікольського A_n^* і при цьому не задовольняють умову Надя N_n^* . Як наслідок, в кожному з перелічених випадків знайдено точні значення найкращих наближень в середньому таких лінійних комбінацій тригонометричними поліномами порядку не вищого за $n - 1$ та обчислено точні значення найкращих наближень класів згорток, породжених зазначеними лінійними комбінаціями, в метриках просторів C і L .

1. Вступ. Нехай L_{∞} – простір вимірних 2π -періодичних і істотно обмежених функцій φ із нормою $\|\varphi\|_{L_{\infty}} = \|\varphi\|_{\infty} = \operatorname{ess\,sup}_t |\varphi(t)|$, C – простір неперервних на всій дійсній осі 2π -періодичних функцій φ із нормою $\|\varphi\|_C = \max_t |\varphi(t)|$, $L = L_1$ – простір 2π -періодичних сумовних на $(0, 2\pi)$ функцій φ із нормою $\|\varphi\|_L = \|\varphi\|_1 = \int_0^{2\pi} |\varphi(t)| dt$.

Нехай $f \in L$. Величину

$$E_n(f)_L = \inf_{t_{n-1} \in \tau_{2n-1}} \|f - t_{n-1}\|_1, \quad (1)$$

в якій \inf розглядають по множині τ_{2n-1} – усіх тригонометричних поліномів порядку $n-1$, $n \in \mathbb{N}$, називають найкращим наближенням в середньому функції f . Аналогічно для $f \in C$ величину

$$E_n(f)_C = \inf_{t_{n-1} \in \tau_{2n-1}} \|f - t_{n-1}\|_C \quad (2)$$

називають найкращим рівномірним наближенням функції f .

Нехай $K \in L$ і \mathfrak{M} – деяка підмножина функцій φ із L . Через $\mathfrak{M} * K$ будемо позначати множину функцій f , які можна представити у вигляді згортки з ядром K , тобто у вигляді

$$f(x) = \frac{a_0}{2} + \frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} \varphi(x-t) K(t) dt = \frac{a_0}{2} + (\varphi * K)(x), \quad \varphi \in \mathfrak{M}, a_0 \in \mathbb{R}. \quad (3)$$

Функції вигляду

$$P_{q, \beta}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} q^k \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad q \in (0, 1), \quad \beta \in \mathbb{R}, \quad (4)$$

¹Відповідальний за листування, e-mail: serdyuk@imath.kiev.ua

називають ядрами Пуассона (див., наприклад, [1, с. 302], а функції вигляду

$$D_r(t) = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k^r} \cos\left(kt - \frac{r\pi}{2}\right), r \in \mathbb{N}, \quad (5)$$

називають ядрами Бернуллі (див., наприклад, [1, с.137]).

В рамках даної роботи в ролі \mathfrak{M} будуть виступати множини

$$U_{\infty}^0 = \left\{ \varphi \in L_{\infty} : \|\varphi\|_{\infty} \leq 1, \int_0^{2\pi} \varphi(t) dt = 0 \right\} \quad (6)$$

та

$$U_1^0 = \left\{ \varphi \in L_1 : \|\varphi\|_1 \leq 1, \int_0^{2\pi} \varphi(t) dt = 0 \right\}, \quad (7)$$

а в якості твірних ядер K розглядатимуться нетривіальні лінійні комбінації

$$K_m(t) = K_m(\bar{\alpha}, t) := \sum_{i=1}^m \alpha_i K_i(t), \quad \alpha_i \in \mathbb{R}, i = \overline{1, m}, \sum_{i=1}^m \alpha_i^2 > 0, \quad (8)$$

де $K_i(t)$ – 2π -періодичні функції, що є або ядрами Пуассона $P_{q,\beta}(t)$, або ядрами Бернуллі $D_r(t), r = 2l - 1, l \in \mathbb{N}$.

Для ядер $K_m(t)$ вигляду (8) вивчається задача про знаходження точних значень найкращих наближень в середньому, тобто величин

$$E_n(K_m)_L = \inf_{t_{n-1} \in \tau_{2n-1}} \left\| \sum_{i=1}^m \alpha_i K_i(\cdot) - t_{n-1}(\cdot) \right\|_1 \quad (9)$$

а також задача про точні значення величин

$$E_n(K_m * U_{\infty}^0)_C = \sup_{f \in K_m * U_{\infty}^0} E_n(f)_C \quad (10)$$

та

$$E_n(K_m * U_1^0)_L = \sup_{f \in K_m * U_1^0} E_n(f)_L, \quad (11)$$

де $E_n(f)_L$ і $E_n(f)_C$ означені формулами (1) і (2) відповідно.

Зазначимо, що у випадку, коли $m = 1$ і $K(t) = K_m(t) = \alpha_1 D_r(t), r \in \mathbb{N}$, де $D_r(t)$ – ядро Бернуллі вигляду (5), класи $K * U_p^0 = \alpha_1 D_r * U_p^0, p = 1, \infty$, з точністю до сталого множника $\alpha_1 \neq 0$ є відомими класами W_p^r 2π -періодичних функцій, що мають абсолютно неперервні похідні $f^{(k)}$ до $r-1$ порядку включно і такі, що $f^{(r)} \in U_p^0$. Аналогічно, при $m = 1$ і $K(t) = K_m(t) = \alpha_1 P_{q,\beta}(t), q \in (0, 1)$, де $P_{q,\beta}(t)$ – ядро Пуассона вигляду (4), класи $K * U_p^0 = \alpha_1 P_{q,\beta} * U_p^0, p = 1, \infty$, з точністю до сталого множника $\alpha_1 \neq 0$ є відомими класами $C_{\beta,p}^q$ – множин інтегралів Пуассона від функцій φ з U_p^0 , тобто функцій f вигляду

$$f(x) = \frac{a_0}{2} + \frac{1}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} P_{q,\beta}(x-t) \varphi(t) dt, \quad \varphi \in U_p^0. \quad (12)$$

Интерес до твірних ядер K , зображуваних у вигляді лінійних комбінацій вигляду (8), виникає в зв'язку з появою класів функцій, що породжуються диференціальними поліноміальними операторами зі сталими коефіцієнтами (див., наприклад, роботу М.Г. Крейна [2], де розглядались диференціальні оператори $P(D) = D^p + A_1 D^{p-1} + \dots + A_p$, $D = \frac{d}{dt}$, роботу Н.І. Ахієзера [3], де були розглянуті оператори $L(D) = \prod_{k=1}^m (D^2 + \alpha_k)$ та $M(D) = D \prod_{k=1}^m (D^2 + \alpha_k)$, де $\alpha_k \in \mathbb{R}$ та ін.).

При $m = 1$ розв'язки задач (9), (10) і (11) є відомими і у випадку, коли $K_1(t) = \alpha_1 D_r(t)$, $r \in \mathbb{N}$, $\alpha_1 \neq 0$, впливають із робіт Ж. Фавара [4,5], Н.І. Ахієзера та М.Г. Крейна [6], С.М. Нікольського [7], а у випадку, коли $K_1(t) = \alpha_1 P_{q,\beta}(t)$, $q \in (0, 1)$, $\alpha_1 \neq 0$ – з робіт М.Г. Крейна [2], Б. Надя [8], С.М. Нікольського [7] при $\beta \in \mathbb{Z}$ та із робіт А.В. Бушанського [9], В.Т. Шевалдіна [10] при $\beta \in \mathbb{R} \setminus \mathbb{Z}$.

В усіх згаданих роботах обчислення точних значень величин вигляду (9)-(11) базувалось на встановленні того факту, що ядра Бернуллі $D_r(t)$, $r \in \mathbb{N}$, та ядра Пуассона $P_{q,\beta}(t)$, $q \in (0, 1)$, $\beta \in \mathbb{R}$, задовольняють так звану умову Нікольського A_n^* і навіть більш жорстку, але і більш прозору, ніж A_n^* , умову Надя N_n^* .

Означення 1. Кажуть, що сумовна 2π -періодична функція $K(t)$, яка тотожно не дорівнює нулю, задовольняє умову A_n^* , $n \in \mathbb{N}$, ($K \in A_n^*$), якщо існують тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ степеня $n - 1$ і додатне число $\lambda \leq \frac{\pi}{n}$ таке, що якщо $\Delta(t) = K(t) - T_{n-1}^*(t)$, $\varphi^*(t) = \text{sign } \Delta(t)$, то майже для всіх t виконується рівність $\varphi^*(t + \lambda) = -\varphi^*(t)$.

В [7] було показано, що в якості λ завжди можна взяти число $\lambda^* = \frac{\pi}{n^*}$, де n^* – натуральне число $\geq n$.

Означення 2. Кажуть, що сумовна 2π -періодична функція $K(t)$, яка тотожно не дорівнює нулю, задовольняє умову N_n^* , $n \in \mathbb{N}$, ($K \in N_n^*$), якщо існують тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ степеня $n - 1$ і точка $\xi \in [0, \frac{\pi}{n})$ такі, що різниця $K(t) - T_{n-1}^*(t)$ змінює знак на $[0, 2\pi)$ у точках $t_k = \xi + \frac{k\pi}{n}$, $k = 0, 1, \dots, 2n - 1$, і лише в них.

Із означень 1 і 2 безпосередньо випливає включення $N_n^* \subset A_n^*$, $n \in \mathbb{N}$. Водночас неважко привести приклади функцій K , поліномів $T_{n-1}^* \in \tau_{2n-1}$ і чисел ξ , $0 \leq \xi < \frac{\pi}{n}$, для яких різниця $K(t) - T_{n-1}^*(t)$ по черезно змінює знак більш ніж у $2n$ рівномірно розташованих точках на $[0, 2\pi)$. В зв'язку з цією обставиною, пропонуємо наступне узагальнення умови N_n^* .

Означення 3. Будемо казати, що сумовна 2π -періодична функція $K(t)$, яка тотожно не дорівнює нулю, задовольняє умову $N_{n,p}^*$, $n \in \mathbb{N}$, $p = 0, 1, \dots$ ($K \in N_{n,p}^*$) якщо існують тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ степеня $n - 1$ і точка $\xi \in [0, \frac{\pi}{n+p})$ такі, що різниця $K(t) - T_{n-1}^*(t)$ змінює знак на $[0, 2\pi)$ у точках $t_k = \xi + \frac{k\pi}{n+p}$, $k = 0, 1, \dots, 2n + 2p - 1$, і лише в них.

Із означень 1-3 випливає, що при $p = 0$ умова $N_{n,p}^*$ збігається з умовою Надя N_n^* (тобто $N_{n,0}^* = N_n^*$) і, крім того, при всіх $p = 0, 1, \dots$ та $n \in \mathbb{N}$ мають місце включення $N_{n,p}^* \subset A_n^*$.

Із результатів С.М. Нікольського [7] випливає, що для класів згорток $K * U_\infty^0$ і $K * U_1^0$, породжених ядрами $K(t) = K_m(t)$ вигляду (8), які задовольняють умову A_n^* , виконуються наступні рівності:

$$E_n(K * U_\infty^0)_C = \frac{1}{\pi} E_n(K)_L = \frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} |K(t) - T_{n-1}^*(t)| dt, \quad (13)$$

$$E_n(K * U_1^0)_L = \frac{1}{\pi} E_n(K)_L = \frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} |K(t) - T_{n-1}^*(t)| dt, \quad (14)$$

в яких $T_{n-1}^*(t)$ – тригонометричний поліном, що фігурує в означенні 1.

У випадку, коли ядро $K(t)$ задовольняє умову $N_{n,p}^*$, то крім (13), (14) справджується рівність

$$\frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} |K(t) - T_{n-1}^*(t)| dt = \left| \frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} K(t) \operatorname{sign} \sin((n+p)(t-\xi)) dt \right|, \quad (15)$$

де $T_{n-1}^*(t)$ і ξ – тригонометричний поліном і точка, які фігурують в означенні 3.

Зазначимо також, що завдяки роботам Б. Надя [8] та С.М. Нікольського [7] у випадку, коли твірні ядра K задовольняють умову N_n^* або A_n^* можна вказати лінійний поліноміальний метод наближення $L_{n-1}^*(f, \cdot)$ такий, що

$$\mathcal{E}(K * U_\infty^0; L_{n-1}^*)_C = \sup_{f \in K * U_\infty^0} \|f(\cdot) - L_{n-1}^*(f; \cdot)\|_C = E_n(K * U_\infty^0)_C,$$

$$\mathcal{E}(K * U_1^0; L_{n-1}^*)_L = \sup_{f \in K * U_1^0} \|f(\cdot) - L_{n-1}^*(f; \cdot)\|_L = E_n(K * U_1^0)_L.$$

Останні рівності означають, що лінійний поліноміальний метод L_{n-1}^* є найкращим для класів згорток $K * U_\infty^0$ і $K * U_1^0$ серед усіх поліноміальних лінійних методів наближення в метриках просторів C і L відповідно.

Крім того, (див., наприклад, [11-17]) виявилось, що підпростори тригонометричних поліномів є екстремальними підпросторами для колмогоровських, лінійних та бернштейнівських поперечників в просторах C та L класів згорток $K * U_\infty^0$ та $K * U_1^0$, породжених ядрами $K = D_r$, $K = P_{q,\beta}$ та деякими іншими.

Зазначимо також, що інтерес до знаходження точних значень величин (9)-(11) при $m \geq 2$ мотивується тією обставиною, що до них зводиться знаходження розв'язків деяких інших екстремальних задач теорії апроксимації, таких, зокрема, як задача Колмогорова-Нікольського по наближенню класів згорток полігармонічними ядрами Пуассона (див., наприклад, роботи [18-19] і наявну там бібліографію).

В даній роботі для довільних нетривіальних лінійних комбінацій (8), що породжуються ядрами Пуассона $P_{q_i,\beta}(t)$ вигляду (4), $\beta \in \mathbb{R}$, $q_i \in (0, 1)$, $q_i \neq q_j$ при $i \neq j$, встановлено виконання умови Надя N_n^* для всіх номерів n , починаючи з деякого номера n_0 в, як наслідок, для зазначених n обчислено точні значення величин (9), (10) і (11).

Крім того, для будь-якого $n \in \mathbb{N}$ в роботі доведено існування лінійних комбінацій m ($m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$) ядер Бернуллі $D_{r_i}(t)$, $r_i = 2l_i - 1$, $l_i \in \mathbb{N}$, та лінійних комбінацій m ($m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$) ядер Пуассона $P_{q_i,1}(t)$, $q_i \in (0, 1)$, $q_i \neq q_j$ при $i \neq j$, таких, що задовольняють умову $N_{n,m-1}^*$. Як наслідок, для зазначених лінійних комбінацій знайдено точні значення величин (9), (10) і (11).

2. Основні результати.

Розглянемо випадок, коли ядро K , що породжує класи згорток, має вигляд

$$K(t) = K_m(t) = P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=1}^{\infty} q_i^k \cos\left(kt - \frac{\beta\pi}{2}\right), \quad (16)$$

$$m \in \mathbb{N}, \alpha_i \in \mathbb{R}, \alpha_1 \neq 0, 0 < q_m < q_{m-1} < \dots < q_2 < q_1 < 1. \quad (17)$$

Зрозуміло, що довільна нетривіальна лінійна комбінація скінченного числа різних ядер Пуассона вигляду (4) може бути подана у вигляді (16) при деяких наборах $\bar{\alpha} = \{\alpha_i\}_{i=1}^m$ та $\bar{q} = \{q_i\}_{i=1}^m$, для котрих виконуються умови (17).

Теорема 1. Для будь-якого ядра $P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}}(t)$ вигляду (16) за виконання умов (17) знайдеться номер n_0 такий, що для всіх $n \geq n_0, n \in \mathbb{N}$, справджується включення $P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} \in N_n^*$ і, як наслідок, мають місце рівності

$$\begin{aligned} E_n (P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * U_\infty^0)_C &= E_n (P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * U_1^0)_L = \frac{1}{\pi} E_n (P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}})_L = \|P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * \text{sign} \sin n(\cdot)\|_C = \\ &= \frac{4}{\pi} \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} \frac{q_i^{(2k+1)n}}{2k+1} \sin \left((2k+1)\theta_n \pi - \frac{\beta\pi}{2} \right) \right|, \end{aligned} \quad (18)$$

де θ_n – єдиний на $[0, 1)$ корінь рівняння

$$\sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} q_i^{(2k+1)n} \cos \left((2k+1)\theta_n \pi - \frac{\beta\pi}{2} \right) = 0. \quad (19)$$

Доведення. Запишемо ядро $K_m(t)$ в (16) у вигляді

$$K(t) = K_m(t) = \Psi_\beta(t) = \sum_{k=1}^{\infty} \psi(k) \cos \left(kt - \frac{\beta\pi}{2} \right), \quad (20)$$

де

$$\psi(k) := \sum_{i=1}^m \alpha_i q_i^k. \quad (21)$$

Покажемо, що послідовність $\psi(k)$ вигляду (21) за умов (17) задовольняє умову Даламбера $\mathcal{D}_q, q \in (0, 1)$ при $q = q_1$, тобто

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} = q_1, \quad (22)$$

цей факт будемо коротко записувати $\psi \in \mathcal{D}_{q_1}$. Дійсно, згідно (21) і (17)

$$\frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} = \frac{\sum_{i=1}^m \alpha_i q_i^{k+1}}{\sum_{i=1}^m \alpha_i q_i^k} = \frac{\alpha_1 q_1^{k+1} + \sum_{i=2}^m \alpha_i q_i^{k+1}}{\alpha_1 q_1^k + \sum_{i=2}^m \alpha_i q_i^k} = \frac{q_1 + \sum_{i=2}^m \frac{\alpha_i}{\alpha_1} \left(\frac{q_i}{q_1} \right)^k q_i}{1 + \sum_{i=2}^m \frac{\alpha_i}{\alpha_1} \left(\frac{q_i}{q_1} \right)^k} = q_1 + \delta_k,$$

де

$$\delta_k := \frac{\psi(k+1)}{\psi(k)} - q_1 = \frac{\sum_{i=2}^m \frac{\alpha_i}{\alpha_1} \left(\frac{q_i}{q_1} \right)^k (q_i - q_1)}{1 + \sum_{i=2}^m \frac{\alpha_i}{\alpha_1} \left(\frac{q_i}{q_1} \right)^k}. \quad (23)$$

Оскільки в силу (17) $0 < \frac{q_i}{q_1} < 1, i = 2, 3, \dots, m$, то як впливає з (23)

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \delta_k = 0. \quad (24)$$

Рівність (24) доводить (22).

Згідно з теоремою 5 роботи [20] (див. також [21, 22]) якщо $\psi \in \mathcal{D}_q, q \in (0, 1)$, то знайдеться залежний від ψ номер n_0 такий, що для будь-якого натурального числа n , більшого або рівного

за n_0 , має місце включення $K = \Psi_\beta \in N_n^*$ і виконуються рівності (13), (14), а також рівність (15) при $p = 0$. При цьому $\xi = \theta_n \pi / n$, де θ_n – єдиний на $[0, 1)$ корінь рівняння

$$\sum_{k=0}^{\infty} \psi((2k+1)n) \cos\left((2k+1)\theta_n \pi - \frac{\beta\pi}{2}\right) = 0, \quad (25)$$

а поліном T_{n-1}^* однозначно визначається інтерполяційними умовами

$$T_{n-1}^*\left(\frac{\theta_n \pi + k\pi}{n}\right) = \Psi_\beta\left(\frac{\theta_n \pi + k\pi}{n}\right), k = 0, 1, \dots, 2n-2.$$

При $\psi(k)$, що мають вигляд (21) із (13)-(15) впливають рівності (19). Теорему доведено.

Зауваження 1. Як впливає з доведення теореми 3 роботи [22], номер n_0 , який фігурує в теоремі 1, може бути пред'явлений у явному вигляді, як найменше натуральне число n , для якого

$$(1 - q_1)^2 \geq \frac{5 + 3q_1^2}{1 - q_1^2} \cdot \frac{(1 + q_1^2)^{2n}}{2^{2n} \sqrt{1 - (1 + q_1^2)^{2n} / 2^{2n-1}}} + \varepsilon_n(2 + \varepsilon_n), n = n_0, n_0 + 1, \dots, \quad (26)$$

де $\varepsilon_n := \sup_{k \geq n} |\delta_k|$, а δ_k означені в (23). Існування такого номера n_0 впливає з факту монотонного

спадання до нуля правої частини нерівності (26) по n при $n \rightarrow \infty$.

При $\beta \in \mathbb{Z}$ рівності (18) можуть бути конкретизовані. Якщо $\beta = 2\nu, \nu \in \mathbb{Z}$, то неважко збагнути, що для довільних наборів $\{\alpha_i\}_{i=1}^m$ і $\{q_i\}_{i=1}^m$, підпорядкованих умовам (17), єдиним на $[0, 1)$ коренем рівняння (19) є значення $\theta_n = \frac{1}{2}$ і в цьому випадку

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} \frac{q_i^{(2k+1)n}}{2k+1} \sin\left((2k+1)\theta_n \pi - \frac{\beta\pi}{2}\right) &= (-1)^\nu \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{q_i^{(2k+1)n}}{2k+1} = \\ &= (-1)^\nu \sum_{i=1}^m \alpha_i \arctg q_i^n. \end{aligned} \quad (27)$$

Аналогічно, якщо $\beta = 2\nu - 1, \nu \in \mathbb{Z}$, то єдиним на $[0, 1)$ коренем рівняння (19) є значення $\theta_n = 0$ і тоді

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} \frac{q_i^{(2k+1)n}}{2k+1} \sin\left((2k+1)\theta_n \pi - \frac{\beta\pi}{2}\right) &= (-1)^\nu \sum_{i=1}^m \alpha_i \sum_{k=0}^{\infty} \frac{q_i^{(2k+1)n}}{2k+1} = \\ &= (-1)^\nu \sum_{i=1}^m \frac{\alpha_i}{2} \ln \frac{1 + q_i^n}{1 - q_i^n}. \end{aligned} \quad (28)$$

На підставі (27) і (28) при $\beta \in \mathbb{Z}$ із теореми 1 одержуємо таке твердження.

Теорема 2. Якщо $\beta \in \mathbb{Z}$, то за виконання умов (17) ядра $P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}}$ вигляду (16) задовольняють умову Надя N_n^* при всіх номерах $n \in \mathbb{N}$, починаючи з деякого номера n_0 , і для всіх таких n мають місце рівності

$$\begin{aligned} E_n(P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * U_\infty^0)_C &= E_n(P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * U_1^0)_L = \frac{1}{\pi} E_n(P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}})_L = \\ &= \|P_{m,\beta}^{\bar{\alpha},\bar{q}} * \text{sign} \sin n(\cdot)\|_C = \begin{cases} \frac{4}{\pi} \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i \arctg q_i^n \right|, & \beta = 2\nu, \nu \in \mathbb{Z}, \\ \frac{2}{\pi} \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i \ln \frac{1+q_i^n}{1-q_i^n} \right|, & \beta = 2\nu - 1, \nu \in \mathbb{Z}. \end{cases} \end{aligned} \quad (29)$$

Зазначимо, що номер n_0 , який фігурує у теоремах 1 і 2 залежить від m , наборів $\{\alpha_i\}_{i=1}^m$ та $\{q_i\}_{i=1}^m$ і не залежить від параметра β . Далі ми покажемо, що при кожному фіксованому $n \in \mathbb{N}$ існують лінійні комбінації K_m різних ядер Бернуллі $\{D_{r_i}\}_{i=1}^m$, $r_i = 2l_i - 1$, $l_i \in \mathbb{N}$, а також лінійні комбінації K_m різних спряжених ядер Пуассона $\{P_{q_i,1}\}_{i=1}^m$, $q_i \in (0, 1)$, такі, що задовольняють умову $N_{n,m-1}^*$ при $m > 1$ (тобто $K_m \notin N_n^*$ і, водночас, $K_m \in N_{n,m-1}^* \subset A_n^*$).

Мають місце наступні твердження.

Теорема 3. Нехай $n \in \mathbb{N}$, $m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$, і задано довільний впорядкований набір $\bar{r} = (r_1, r_2, \dots, r_m)$ m різних непарних чисел ($r_i = 2l_i - 1$, $l_i \in \mathbb{N}$, $i = \overline{1, m}$). Тоді існує впорядкований набір $\bar{\alpha}^* = (\alpha_1^*, \alpha_2^*, \dots, \alpha_m^*)$ дійсних чисел α_i^* , $\sum_{i=1}^m (\alpha_i^*)^2 > 0$, та існує тригонометричний поліном T_{n-1}^* степеня не вищого за $n - 1$, який інтерполює лінійну комбінацію

$$K_m(t) = D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* D_{r_i}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* (-1)^{\frac{r_i-1}{2}} \sum_{k=1}^{\infty} \frac{\sin kt}{k^{r_i}} \quad (30)$$

на інтервалі $(0, 2\pi)$ лише в точках $t_k = \frac{k\pi}{n+m-1}$, $k = 1, \dots, 2n + 2m - 3$, в яких також різниця $K_m(t) - T_{n-1}^*(t)$ по черезно змінює знак, тобто:

$$\text{sign}(K_m(t) - T_{n-1}^*(t)) = \delta \text{sign} \sin(n + m - 1)t, \quad (31)$$

де $\delta = \pm 1$.

Теорема 4. Нехай $n \in \mathbb{N}$, $m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$, і задано довільний вектор $\bar{q} = (q_1, q_2, \dots, q_m)$ з різних чисел $q_i \in (0, 1)$, $i = \overline{1, m}$. Тоді знайдеться впорядкований набір $\bar{\alpha}^* = (\alpha_1^*, \alpha_2^*, \dots, \alpha_m^*)$, дійсних чисел α_i^* , $\sum_{i=1}^m (\alpha_i^*)^2 > 0$, та тригонометричний многочлен T_{n-1}^* степеня не вищого за $n - 1$, який інтерполює лінійну комбінацію

$$K_m(t) = K_m(\bar{\alpha}^*, t) = P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* P_{q_i,1}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* \sum_{k=1}^{\infty} q_i^k \sin kt \quad (32)$$

на періоді $[0, 2\pi)$ лише в точках $t_k = \frac{k\pi}{n+m-1}$, $k = 0, 1, \dots, 2n + 2m - 3$, в яких до того ж різниця $K_m(t) - T_{n-1}^*(t)$ по черезно змінює знак, тобто виконується рівність (31).

Фактично теореми 3 і 4 стверджують, що при $n \in \mathbb{N}$, $m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$ лінійні комбінації $D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}}(t)$ та $P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}}(t)$ задовольняють умову $N_{n,m-1}^*$ при $\xi = \frac{\pi}{2(n+m-1)}$, а, отже, для них не виконується умова Надя N_n^* , але виконується умова Нікольського A_n^* . Тому в силу рівностей (13) і (14), а також формули (15) при $p = m - 1$ із теорем 3 і 4 одержуємо наступні твердження.

Теорема 5. Нехай $n \in \mathbb{N}$, $m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$ і задано довільний впорядкований набір $\bar{r} = (r_1, r_2, \dots, r_m)$ різних непарних чисел ($r_i = 2l_i - 1$, $l_i \in \mathbb{N}$, $i = \overline{1, m}$). Тоді існує впорядкований набір $\bar{\alpha}^* = (\alpha_1^*, \alpha_2^*, \dots, \alpha_m^*)$ дійсних чисел α_i^* , $\sum_{i=1}^m (\alpha_i^*)^2 > 0$, такий, що для лінійної комбінації $K_m(t) = D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}}(t)$ вигляду (30) виконуються рівності

$$\begin{aligned} E_n \left(D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}} * U_{\infty}^0 \right)_C &= E_n \left(D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}} * U_1^0 \right)_L = \frac{1}{\pi} E_n \left(D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}} \right)_L = \\ &= \left\| D_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{r}} * \text{sign} \sin(n + m - 1)(\cdot) \right\|_C = \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i^* \frac{(-1)^{\frac{r_i-1}{2}} K_{r_i}}{(n + m - 1)^{r_i}} \right|, \end{aligned} \quad (33)$$

де K_{r_i} – константи Фавара

$$K_{r_i} := \frac{4}{\pi} \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-1)^{k(r_i-1)}}{(2k+1)^{r_i+1}} = \frac{4}{\pi} \sum_{k=0}^{\infty} \frac{1}{(2k+1)^{r_i+1}}.$$

Теорема 6. Нехай $n \in \mathbb{N}$, $m \in \mathbb{N} \setminus \{1\}$ і задано довільний вектор $\bar{q} = (q_1, q_2, \dots, q_m)$ з різних чисел $q_i \in (0, 1)$, $i = \overline{1, m}$. Тоді існує впорядкований набір $\bar{\alpha}^* = (\alpha_1^*, \alpha_2^*, \dots, \alpha_m^*)$ дійсних чисел α_i^* такий, що для лінійної комбінації $K_m(t) = P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}}(t)$ вигляду (32) виконуються рівності

$$\begin{aligned} E_n \left(P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}} * U_{\infty}^0 \right)_C &= E_n \left(P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}} * U_1^0 \right)_L = \frac{1}{\pi} E_n \left(P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}} \right)_L = \left\| P_{m,1}^{\bar{\alpha}^*, \bar{q}} * \text{sign} \sin(n+m-1)(\cdot) \right\| = \\ &= \frac{4}{\pi} \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i^* \sum_{k=0}^{\infty} \frac{q_i^{(2k+1)(n+m-1)}}{2k+1} \right| = \frac{2}{\pi} \left| \sum_{i=1}^m \alpha_i^* \ln \frac{1+q_i^{n+m-1}}{1-q_i^{n+m-1}} \right|. \end{aligned} \quad (34)$$

3. Доведення теорем 3 і 4.

Для доведення теорем 3 та 4 знадобиться наступне допоміжне твердження, яке, можливо, не позбавлене і самостійного значення.

Лема 1. Нехай $n \in \mathbb{N}$ і $K_i(t)$, $i = \overline{1, m}$, – набір непарних і неперервних на $(0, 2\pi)$ 2π -періодичних функцій. Тоді для будь-якого набору $\{t_k\}_{k=1}^{n+l-1}$ різних точок $t_k \in (0, \pi)$, $l \in \{1, 2, \dots, m-1\}$, існує нетривіальна лінійна комбінація $K_m(\bar{\alpha}^*, t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* K_i(t)$ та непарний тригонометричний многочлен $T_{n-1}^*(t)$, який інтерполує $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ в точках $t_k \in (0, \pi)$, $k = \overline{1; n+l-1}$.

Доведення леми 1. Твердження леми 1 є очевидним, якщо серед нетривіальних лінійних комбінацій функцій $\{K_i\}_{i=1}^m$ існує така, що перетворюється у тригонометричний поліном порядку $\leq n-1$. В цьому випадку згадані лінійна комбінація і поліном є шуканими і до того ж $K_m(\bar{\alpha}^*, t) - T_{n-1}^*(t) \equiv 0$. Цей випадок можна вважати тривіальним. Зрозуміло, що тривіальний випадок виникає, зокрема, коли функції з набору $K_i(t)$, $i = \overline{1, m}$, є лінійно залежними. Припустимо, що будь-яка нетривіальна лінійна комбінація $\sum_{i=1}^m \alpha_i K_i(t)$ не є тригонометричним поліномом порядку $\leq n-1$. Оскільки будь-яку непарну і неперервну на $(0, 2\pi)$ функцію можна проінтерполювати непарним тригонометричним поліномом порядку $n-1$ за системою $n-1$ довільних наперед заданих різних точок (див., наприклад, [13, с.62]), то для довільного $i = \overline{1, m}$ через $T_{n-1}^{(i)}(t)$ позначимо тригонометричний многочлен порядку $n-1$, який інтерполує функцію $K_i(t)$ в точках $t_k \in (0, \pi)$, $k = \overline{1, n-1}$. Нехай $c_{i,k} = K_i(t_k) - T_{n-1}^{(i)}(t_k)$, тоді при $k = \overline{1, n-1}$ $c_{i,k} = 0$, $i = \overline{1, m}$. Розглянемо l -вимірні вектори $c^{(1)} = (c_{1,n}; c_{1,n+1}; \dots; c_{1,n+l-1})$, $c^{(2)} = (c_{2,n}; c_{2,n+1}; \dots; c_{2,n+l-1})$, ..., $c^{(m)} = (c_{m,n}; c_{m,n+1}; \dots; c_{m,n+l-1})$. Оскільки $l < m$, то дана система векторів є лінійно залежною, тому існує їх нетривіальна лінійна комбінація, що рівна нуль-вектору θ : $\sum_{i=1}^m \alpha_i^* c^{(i)} = \theta$, тобто виконується наступна система рівностей:

$$\begin{cases} \sum_{i=1}^m \alpha_i^* c_{i,n} = 0, \\ \sum_{i=1}^m \alpha_i^* c_{i,n+1} = 0, \\ \dots\dots\dots \\ \sum_{i=1}^m \alpha_i^* c_{i,n+l-1} = 0, \end{cases} \quad (35)$$

де $\sum_{i=1}^m (\alpha_i^*)^2 > 0$.

Покладемо $\alpha^* = (\alpha_1^*, \alpha_2^*, \dots, \alpha_m^*)$, $T_{n-1}^*(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* T_{n-1}^{(i)}(t)$. Покажемо, що вектор α^* і многочлен $T_{n-1}^*(t)$ шукані.

Дійсно, при $k = \overline{1, n-1}$ маємо $K_m(\bar{\alpha}^*, t_k) - T_{n-1}^*(t_k) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* K_i(t_k) - \sum_{i=1}^m \alpha_i^* T_{n-1}^{(i)}(t_k) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* (K_i(t_k) - T_{n-1}^{(i)}(t_k)) = 0$, а при $k = \overline{n, n+l-1}$ в силу рівностей системи (35) маємо $K_m(\bar{\alpha}^*, t_k) - T_{n-1}^*(t_k) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* (K_i(t_k) - T_{n-1}^{(i)}(t_k)) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* c_{i,k} = 0$. Отже, в усіх точках $t_k \in (0, \pi)$, $k = \overline{1, n+l-1}$, функція $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ та многочлен $T_{n-1}^*(t)$ набувають однакових значень. Лему 1 доведено.

При $l = m - 1$ із леми 1 випливає таке твердження.

Наслідок 1. Нехай $n, m \in \mathbb{N}$ і $K_i(t)$, $i = \overline{1, m}$, – набір непарних і неперервних на $(0, 2\pi)$ 2π -періодичних функцій. Тоді існує нетривіальна лінійна комбінація $K_m(\bar{\alpha}^*, t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i^* K_i(t)$ та непарний тригонометричний многочлен $T_{n-1}^*(t)$, який інтерполює $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ на $(0, 2\pi)$ в $2(n+m) - 3$ рівномірно розподілених точках t_k вигляду

$$t_k = \frac{k\pi}{n+m-1}, k = \overline{1, 2(n+m)-3}. \quad (36)$$

Доведення наслідку 1. При $n, m \in \mathbb{N}$ і $l = m-1$ для рівномірно розподілених точок $t_k = \frac{k\pi}{n+m-1}$ згідно з лемою 1 знайдеться нетривіальна лінійна комбінація $\sum_{i=1}^m \alpha_i^* K_i(t)$ і непарний тригонометричний многочлен $T_{n-1}^*(t)$ такі, що при всіх $k = \overline{1, n+m-2}$

$$K_m\left(\bar{\alpha}^*, \frac{k\pi}{n+m-1}\right) = T_{n-1}^*\left(\frac{k\pi}{n+m-1}\right). \quad (37)$$

Із неперності і 2π -періодичності функцій $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ і $T_{n-1}^*(t)$ випливає, що рівності (37) мають місце також і для $k = \overline{n+m, 2(n+m)-3}$. Із непарності та неперервності функції $K_m(\bar{\alpha}^*, t) - T_{n-1}^*(t)$ випливає також, що $K_m(\bar{\alpha}^*, \pi) = T_{n-1}^*(\pi)$, тобто виконання (37) і при $k = n+m-1$. Наслідок 1 доведено.

Доведення теореми 3. Оскільки непарні ядра Бернуллі

$$D_{r_i}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{\cos\left(kt - \frac{r_i\pi}{2}\right)}{k^{r_i}} = (-1)^{\frac{r_i-1}{2}} \sum_{k=1}^{\infty} \frac{\sin kt}{k^{r_i}}, r_i = 2l_i - 1, l_i \in \mathbb{N}, i = \overline{1, m}, \quad (38)$$

є неперервними на $(0, 2\pi)$ функціями, то відповідно до наслідку 1 існує нетривіальна лінійна комбінація $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ вигляду (30) і непарний тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ порядку не вищого за $n-1$, який інтерполює $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ на $(0, 2\pi)$ в $2(n+m) - 3$ точках вигляду (36).

Далі ми покажемо, що жоден непарний тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ порядку $n-1$ не може інтерполювати будь-яку функцію

$$K_m(\bar{\alpha}, t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i D_{r_i}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i (-1)^{\frac{r_i-1}{2}} \sum_{k=1}^{\infty} \frac{\sin kt}{k^{r_i}}, r_i = 2l_i - 1, l_i \in \mathbb{N}, \quad (39)$$

на інтервалі $(0, 2\pi)$ більше ніж в $2(n + m) - 3$ точках.

Не зменшуючи загальності, можемо вважати, що непарні різні числа r_i в наборі $\bar{r} = (r_1, r_2, \dots, r_m)$ в (38) і (39) є розташованими у зростаючому порядку, тобто є такими, що $1 \leq r_1 < r_2 < \dots < r_m$.

Далі нам знадобиться деяка додаткова інформація про ядра $D_r(t)$ вигляду (5). Ядро $D_r(t)$, $r \in \mathbb{N}$, на періоді $(0, 2\pi)$ при $r \geq 2$ є неперервно диференційовним до порядку $r - 2$ включно ($D_r \in C^{r-2}$, $r \geq 2$) і істотно обмеженим при $r = 1$ ($D_1 \in L_\infty$). Крім того, для похідних $D_r^{(j)}$ порядку j виконуються рівності

$$D_r^{(j)}(t) = D_{r-j}(t), j = \overline{1, r-2}, t \in [0, 2\pi], \quad (40)$$

$$D_r^{(r-1)}(t) = D_1(t) = \frac{\pi - t}{2}, t \in (0, 2\pi). \quad (41)$$

(див., наприклад, [11, с. 59-60]).

На інтервалі $(0, 2\pi)$ ядра $D_r(t)$ є алгебраїчними многочленами порядку r і пов'язані з класичними многочленами Бернуллі $B_r(t)$ за допомогою рівності

$$D_r(t) = -\frac{(2\pi)^n}{2 \cdot n!} B_r\left(\frac{t}{2\pi}\right), t \in (0, 2\pi), r \in \mathbb{N}, \quad (42)$$

де $B_n(x) = \sum_{k=0}^n C_n^k B_{n-k} x^k$, $x \in (0, 1)$, $n \in \mathbb{N}$, $C_n^k = \binom{n}{k} = \frac{n!}{k!(n-k)!}$ – біноміальні коефіцієнти, B_n – числа Бернуллі $\left(B_n = -\frac{1}{n+1} \sum_{k=1}^n C_{n+1}^k B_{n-k}, n \in \mathbb{N}, B_0 = 1\right)$.

Із наведених властивостей ядер Бернуллі випливає, що для будь-якої нетривіальної лінійної комбінації $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ вигляду (39) і довільного непарного тригонометричного полінома T_{n-1} порядку не вищого за $n - 1$ різниця

$$f(t) = K_m(\bar{\alpha}, t) - T_{n-1}(t) \quad (43)$$

може мати на $[0, 2\pi)$ лише скінченне число ізольованих нулів $\{t_i\}_{i=0}^N$,

$$t_0 = 0 < t_1 < t_2 < \dots < t_N = 2\pi.$$

Для кожного ізольованого нуля t_i функції $f \in C$ існує достатньо мале $\varepsilon > 0$ таке, що $f(t_i - \tau)f(t_i + \tau) \neq 0$, $\forall \tau \in (0, \varepsilon)$. При цьому, якщо $\text{sign}(f(t_i - \tau)f(t_i + \tau)) = -1$, то такий нуль називають простим нулем функції f , а якщо $\text{sign}(f(t_i - \tau)f(t_i + \tau)) = 1$, то такий нуль називають подвійним нулем функції f .

Нехай $Z(f) = Z(f; [0, 2\pi))$ підраховує кількість нулів неперервної функції на періоді $[0, 2\pi)$ таким чином, що прості нулі враховуються один раз, а подвійні нулі – двічі, тобто $Z(f; [0, 2\pi)) = p + 2d$, де p – число простих нулів, а d – число подвійних нулів на періоді $[0, 2\pi)$. Аналогічно означається і функція числа нулів на інтервалі $(0, 2\pi)$ (а також на будь-якому з відрізків $[a, b]$, (a, b) , $[a, b)$, $(a, b]$, включених в $(0, 2\pi)$, в припущенні, що $f \in C$ неперервною на $(0, 2\pi)$).

Наша подальша мета полягає в тому, щоб показати, що для функції $f(t)$ вигляду (39) має місце нерівність

$$Z(f; (0, 2\pi)) \leq 2n + 2m - 3. \quad (44)$$

Припустимо, що $Z(f; (0, 2\pi)) = s$. Оскільки $f = f^{(0)}$ непарна функція, то $Z(f; (0, 2\pi)) = 2s + 1$. Якщо $r_1 > 1$, то для всіх похідних $f^{(j)}$, $j = \overline{0, r_1 - 2}$, в силу (40) виконується включення $f^{(j)} \in C$

і в результаті послідовного застосування теореми Ролля та врахування того, що неперервна 2π -періодична функція має парне число нулів, одержуємо

$$Z(f^{(j)}; [0, 2\pi)) \geq 2s + 2, j = 0, 1, \dots, r_1 - 2. \quad (45)$$

При $j = r_1 - 1$ в силу (41) функція $f^{(j)} = f^{(r_1-1)}$ має розрив в точці 0 і в силу теореми Ролля і (45)

$$Z(f^{(r_1-1)}; (0, 2\pi)) \geq 2s + 1.$$

Тоді для парної функції $f^{(r_1)}$ в силу (39) і (41) на $(0, 2\pi)$

$$f^{(r_1)}(t) = \sum_{k=2}^m \alpha_k D_{r_k-r_1}(t) - T_{n-1}^{(r_1)}(t) - \frac{\alpha_1}{2}, \quad (46)$$

і оскільки права частина в (46) є неперервною на всьому періоді $[0, 2\pi)$ функцією, то в силу теореми Ролля для доозначеної за неперервністю в точці 0 функції $f^{(r_1)}$ маємо

$$Z(f^{(r_1)}; (0, 2\pi)) \geq 2s. \quad (47)$$

Аналогічно для всіх похідних $f^{(j)}, j = r_1 + 1, r_1 + 2, \dots, r_2 - 2$, в силу (40) виконуються включення $f^{(j)} \in C$ і в результаті послідовного застосування теореми Ролля та врахування того, що всяка неперервна на періоді функція має парне число нулів, одержуємо

$$Z(f^{(j)}; [0, 2\pi)) \geq 2s, j = r_1 + 1, r_1 + 2, \dots, r_2 - 2. \quad (48)$$

При $j = r_2 - 1$ в силу (41) функція $f^{(j)} = f^{(r_2-1)}$ має розрив в точці 0 і в силу теореми Ролля

$$Z(f^{(r_2-1)}; (0, 2\pi)) \geq 2s - 1.$$

Тоді для парної функції $f^{(r_2)}$ в силу (39) і (41) на $(0, 2\pi)$

$$f^{(r_2)}(t) = \sum_{k=3}^m \alpha_k D_{r_k-r_2}(t) - T_{n-1}^{(r_2)}(t) - \frac{\alpha_2}{2}, \quad (49)$$

і оскільки права частина в (49) є неперервною на всьому періоді $[0, 2\pi)$, то в силу теореми Ролля для доозначеної за неперервністю в точці 0 функції $f^{(r_2)}$ маємо

$$Z(f^{(r_2)}; [0, 2\pi)) \geq 2(s - 1). \quad (50)$$

Аналогічно для всіх похідних $f^{(j)}, j = r_2 + 1, r_2 + 2, \dots, r_3 - 2$, в силу (40) виконуються включення $f^{(j)} \in C$ і в результаті послідовного застосування теореми Ролля та парності числа нулів неперервної періодичної функції, одержуємо

$$Z(f^{(j)}; [0, 2\pi)) \geq 2(s - 1), j = r_2 + 1, r_2 + 2, \dots, r_3 - 2. \quad (51)$$

Продовжуючи міркування тим же чином, одержимо, що при $j = r_{m-1}$ для парної функції $f^{(r_{m-1})}$ в силу (39) і (41) на інтервалі $(0, 2\pi)$

$$f^{(r_{m-1})}(t) = \alpha_m D_{r_m-r_{m-1}}(t) - T_{n-1}^{(m-1)}(t) - \frac{\alpha_{m-1}}{2} \quad (52)$$

і оскільки права частина в (52) є неперервною на періоді $[0, 2\pi)$, то для доозначеної за неперервністю в тоці 0 функції $f^{(r_{m-1})}$ в силу теореми Ролля

$$Z(f^{(r_{m-1})}; [0, 2\pi)) \geq 2(s - m + 2). \quad (53)$$

Тоді для всіх похідних $f^{(j)}$, $j = r_{m-1} + 1, r_{m-1} + 2, \dots, r_{m-1} - 2$, в силу (40) виконуються включення $f^{(j)} \in C$ і в результаті послідовного застосування (33), теореми Ролля та врахування парності числа нулів функцій із C матимемо

$$Z(f^{(j)}; [0, 2\pi)) \geq 2(s - m + 2), j = r_{m-1} + 1, r_{m-1} + 2, \dots, r_m - 2. \quad (54)$$

При $j = r_m - 1$ функція $f^{(j)} = f^{(r_{m-1})}$ в силу (41) має розрив в точці 0 і в силу (54) і теореми Ролля

$$Z(f^{(r_{m-1})}; (0, 2\pi)) \geq 2s - 2m + 3 \quad (55)$$

Парна функція $f^{(r_m)}$ в силу (39) і (41) на $(0, 2\pi)$ має вигляд $f^{(r_m)}(t) = -T_{n-1}^{(m)}(t) - \frac{\alpha_m}{2} = \bar{T}_{n-1}(t)$, тобто є тригонометричним поліномом \bar{T}_{n-1} порядку не вищого ніж $n - 1$, а, отже, на $(0, 2\pi)$ має не більше за $2n - 2$ коренів, тобто

$$Z(f^{(r_m)}; (0, 2\pi)) \leq 2n - 2. \quad (56)$$

З іншого боку, в силу теореми Ролля із (55) одержуємо

$$Z(f^{(r_m)}; (0, 2\pi)) \geq 2s - 2n + 2. \quad (57)$$

Припустимо, що нерівність (44) місця не має, тобто, що $Z(f; (0, 2\pi)) = 2s + 1 > 2n + 2m - 3$, а, отже, $2s > 2(n + m - 2)$. Тоді в силу (57) отримуємо нерівність $Z(f^{(r_m)}; (0, 2\pi)) > 2n - 2$, яка суперечить нерівності (56). Одержана суперечність доводить істинність формули (44).

Із нерівності (44), застосованої до функції

$$f^*(t) = K_m(\bar{\alpha}^*, t) - T_{n-1}^*(t), \quad (58)$$

де $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ має вигляд (30), та T_{n-1}^* такий, що виконуються рівності (37), при $k = 1, 2(n + m) - 3$ впливає, що всі нулі t_k вигляду (36) для різниці $f^*(t)$ вигляду (58) є простими нулями, в яких вона по черезно змінює знак. Теорему 3 доведено.

Доведення теореми 4. Оскільки спряжені ядра Пуассона

$$P_{q_i, 1}(t) = \sum_{k=1}^{\infty} q_i^k \sin kt = \frac{q_i \sin t}{1 - 2q_i \cos t + q_i^2}, q_i \in (0, 1), i = \overline{1, m}, \quad (59)$$

є неперервними на $[0, 2\pi)$ функціями, то відповідно до наслідку 1 існує нетривіальна лінійна комбінація $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ вигляду (32) і непарний тригонометричний поліном $T_{n-1}^*(t)$ порядку не вищого за $n - 1$, який інтерполює $K_m(\bar{\alpha}^*, t)$ на $(0, 2\pi)$ в $2(n + m) - 3$ точках вигляду (36).

Крім того, в силу непарності і неперервності на $[0, 2\pi]$ різниця $K_m(\bar{\alpha}^*, t) - T_{n-1}^*(t)$ дорівнює 0 і при $t = 0$. Тобто рівність (37) виконується на періоді $[0, 2\pi)$ при всіх $k = 0, 2(n + m) - 3$, а, отже, число точок інтерполяції по меншій мірі $2(n + m - 1)$.

З іншого боку неважко показати, що жоден непарний тригонометричний поліном $T_{n-1}(t)$ порядку $n - 1$ не може інтерполювати будь-яку функцію

$$K_m(\bar{\alpha}, t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i P_{q_i, 1}(t), \alpha_i \in \mathbb{R}, q_i \in (0, 1), \quad (60)$$

на півінтервалі $[0, 2\pi)$ більше, ніж в $2(n + m - 1)$ точках. Дійсно, в силу (59) і (60)

$$K_m(\bar{\alpha}, t) = P_{m,1}^{\bar{\alpha}, \bar{q}}(t) = \sum_{i=1}^m \alpha_i \frac{q_i \sin t}{1 - 2q_i \cos t + q_i^2} =$$

$$= \frac{\sin t}{\prod_{i=1}^m (1 - 2q_i \cos t + q_i^2)} \sum_{i=1}^m \alpha_i q_i \prod_{\substack{k=1 \\ k \neq i}}^m (1 - 2q_k \cos t + q_k^2) = \frac{\bar{T}_m(t)}{\prod_{i=1}^m (1 - q_i \cos t + q_i^2)}, \quad (61)$$

де $\bar{T}_m(t)$ – деякий непарний тригонометричний многочлен порядку не вищого за m . В силу (61) рівність $K_m(\bar{\alpha}, t) - T_{n-1}(t) = 0$ можлива лише при виконанні співвідношення

$$\bar{T}_m(t) - T_{n-1}(t) \prod_{i=1}^m (1 - 2q_i \cos t + q_i^2) = 0. \quad (62)$$

Ліва частина рівності (62) є тригонометричним многочленом порядку не вище $m + n - 1$, а тому може мати на періоді не більше за $2(n + m - 1)$ нулів, з урахуванням їх кратності.

Із сказаного випливає, що всі нулі $t_k = \frac{k^2 \pi}{n+m-1}$, $k = 0, 2(n + m) - 3$, для різниці $K_m(\bar{\alpha}^*, t) - T_{n-1}^*(t)$ є простими нулями, в яких ця різниця по черезно змінює знак. Теорему 4 доведено.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають потенційного конфлікту інтересів щодо дослідження у цій статті.

Фінансування. Цю роботу частково підтримано грантом H2020-MSCA-RISE-2019, проєкт № 873071 (SOMPATY: spectral optimization: from mathematics to physics and advanced technology).

Авторські внески. Усі автори зробили рівний внесок у роботу.

Література

1. Степанец А.И., *Методы теории приближений*: В 2 ч. – Киев: Ин-т математики НАН України, 2002. – Ч. 1. – 427 с.
2. Крейн М.Г., *К теории наилучшего приближения периодических функций* Докл. АН СС-СР. -1938, т.18, № 4 -5. – С.245-249.
3. Ахиезер Н.И., *О наилучшем приближении одного класса непрерывных периодических функций*, Докл. АН СССР. – 1937, т.17, № 9. – с.451-454.
4. Favard J., *Sur l'approximation des fonctions périodiques par des polynomes trigonométriques*, С.г. Acad. Sci. – 1936. – 203. P. 1122-1124.
5. Favard J., *Sur les meilleurs procédés d'approximations des certain classes des fonctions par des polynomes trigonométriques*, Bull. de Scienses Math. – 1937. – 15. –P. 209-224, 243-256.
6. Ахиезер Н.И., Крейн М.Г., *О наилучшем приближении тригонометрически-ми суммами дифференцируемых периодических функций*, Докл. АН СССР. – 1937. – 15. № 3. – С. 107-112.
7. Никольский С.М., *Приближение функций тригонометрическими полиномами в среднем*, Изв. АН СССР. Сер. мат. – 1946. – 10. – С. 207-256.

8. Nagy B., *Über gewisse Extremalfragen bei transformierten trigonometrischen Entwicklungen 1. Periodischer Fall*, Berichte der math.-phys. Kl. Acad. Der Wiss. zu Leipzig. – 1938. – 90. – P. 103-134.
9. Бушанский А.В., *О наилучшем в среднем гармоническом приближении некоторых функций*, Исследования по теории приближения функций и их приложения. – Киев: Ин-т математики АН УССР. – 1978. – С. 29-37.
10. Шевалдин В.Т., *Поперечники классов сверток с ядром Пуассона*, Матем. заметки. – 1993. – 52, № 2. – С. 145-151.
11. Корнейчук Н.П., *Экстремальные задачи теории приближения* – М.: Наука, Главная редакция физико-математической литературы, 1976. – 320 с.
12. Pincus A., *n-Widths in Approximation Theory*, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 1985. – 294 p.
13. Корнейчук Н.П., *Точные константы в теории приближения* – М.: Наука, Главная редакция физико-математической литературы, 1987. – 424 с.
14. Сердюк А.С., *Поперечники та найкращі наближення класів згорток періодичних функцій* – Укр. мат. журн. – 1999. – Т. 51, № 5. – С. 674-687.
15. Serdyuk A.S., Bodenchuk V.V., *Exact values of Kolmogorov widths of classes of Poisson integrals*, Journal of Approximation Theory. – 2013. – 173, № 9. – P. 89-109.
16. Боденчук В.В., Сердюк А.С., *Точні оцінки колмогоровських поперечників класів аналітичних функцій I*, Укр. мат. журн. – 2015. – Т. 67, № 6. – С. 719-738.
17. Боденчук В.В., Сердюк А.С., *Точні оцінки колмогоровських поперечників класів аналітичних функцій II*, Укр. мат. журн. – 2015. – Т. 67, № 8. – С. 1011-1018.
18. Grabova U.Z., Kal'chuk I.V., *Approximation of the classes $W_{\beta, \infty}^r$ by three-garmonic Poisson integrals*, Carpathian Math. Publ. – 2019. – Т. 11, № 2. – P. 321-334.
19. Абдулаев Ф.Г., Харкевич Ю.І., *Наближення класів $C_{\beta}^{\psi} H^{\omega}$ бігармонічними інтегралами Пуассона*, Укр. мат. журн. – 2020. – Т. 72, № 1. – С. 20-35.
20. Сердюк А.С., *Найкращі наближення і поперечники класів згорток періодичних функцій високої гладкості*, Укр. мат. журн. – 2005. – Т. 57, № 7. – С. 946-971.
21. Степанец А.И., *Методы теории приближений: в 2 ч.* – Киев: Ин-т математики НАН Украины, 2002. – Ч. II. – 468 с.
22. Сердюк А.С., *Про найкраще наближення на класах згорток періодичних функцій*, Теорія наближення функцій та суміжні питання/ Праці Інституту-ту математики НАН України. – 35. – К.: Ін-т математики НАН України. 2002. – С. 172-194.